

Zaštićene prirodne vrijednosti u ruralnom razvoju Krapinsko-zagorske županije

Jordanić, Mirta

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Forestry / Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:108:587052>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Forestry and Wood Technology](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

ŠUMARSKI FAKULTET

ŠUMARSKI ODSJEK

PREDDIPLOMSKI STUDIJ

URBANO ŠUMARSTVO, ZAŠTITA PRIRODE I OKOLIŠA

MIRTA JORDANIĆ

**ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI U RURALNOM RAZVOJU
KRAPINSKO-ZAGORSKE ŽUPANIJE**

ZAVRŠNI RAD

ZAGREB (SVIBANJ, 2016.)

PODACI O ZAVRŠNOM RADU

Zavod:	Zavod za ekologiju i uzgajanje šuma
Predmet:	Zaštita prirode
Mentor:	izv. prof. dr. sc. Damir Barčić
Asistent-znanstveni novak:	dr. sc. Roman Rosavec
Student (-ica):	Mirta Jordanić
JMBAG:	0068217954
Akad.godina:	2015. / 2016.
Mjesto, datum obrane:	17.06.2016.
Sadržaj rada:	Slika: 6 Tablica: 5 Navodi literature: 12
Sažetak:	KZZŽ oduvijek plijeni pažnju zbog brežuljkastog kraja, netaknute prirode i bogatih kulturnih i prirodnih vrijednosti. Većina šuma u županiji nalazi se u privatnom vlasništvu. Budući da se u privatnim šumama lošije gospodari nego u državnim i budući da je 17 zaštićenih područja te se još mnogo planira zaštititi, javlja se problem smanjenja biološke raznolikosti. Cilj je vrednovanje višeznačne uloge poljoprivrede i šumarstva radi očuvanja okoliša, održavanja krajolika i prirodnih vrijednosti i krajobraza te očuvanja tradicijske baštine. Također razvija se sve više ruralnih gospodarstava koja, osim smještaja, tradicijske hrane i pića, omogućuju posjetiteljima odmor i rekreaciju u zaštićenim, ali i ostalim dijelovima prirode.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1 Definicija ruralnih područja u Republici Hrvatskoj	1
1.2. Određenje ruralnog područja u Krapinsko-zagorskoj županiji.....	2
1.3. Politika ruralnog razvoja	4
1.3.1 Ruralni razvoj iz nacionalne perspektive	4
1.3.2. Ruralni razvoj iz regionalne perspektive	4
2. RAZRADA TEME.....	5
2.1. Zaštita prirode i okoliša	5
2.1.1. Zaštićena flora.....	7
2.1.2. Zaštićena fauna	8
2.2. Šume	9
2.2.1. NATURA 2000 i očuvanje bioraznolikosti šuma.....	11
2.3. Poljoprivreda	13
2.4. Turizam.....	15
2.4.1. Ruralni turizam	16
2.5. SWOT analiza ruralnog područja Krapinsko-zagorske županije	18
3. ZAKLJUČAK	22
4. LITERATURA.....	23

1. UVOD

1.1 Definicija ruralnih područja u Republici Hrvatskoj

U svrhu provedbe politike ruralnog razvoja, kao najčešći međunarodno priznat i korišten kriterij za razlikovanje ruralnih i urbanih područja koristi se definicija OECD-a (Organization for Economic Cooperation and Development) koja se temelji na gustoći naseljenosti stanovništva. Na lokalnoj razini (LAU 1/2 – općine, gradovi u Republici Hrvatskoj) područja se klasificiraju kao ruralna ili urbana na temelju praga od 150 stanovnika po km². Na regionalnoj razini (NUTS 3 – županije u Republici Hrvatskoj) OECD definira tri skupine područja, ovisno o udjelu stanovništva u regiji koje živi u ruralnim lokalnim područjima:

- pretežito ruralne regije (više od 50 % stanovništva regije živi u lokalnim ruralnim područjima),
- značajno ruralne regije (15 – 50 % stanovništva regije živi u lokalnim ruralnim područjima) i
- pretežito urbane regije (manje od 15 % stanovništva regije živi u lokalnim ruralnim područjima).

Primjenom OECD kriterija od 150 stanovnika po km² u lokalnim administrativnim jedinicama na županije, u svrhu definiranja ruralnih područja u Republici Hrvatskoj dolazi se do sljedećih zaključaka:

- 91,6 % ukupnog područja Republike Hrvatske klasificira se kao ruralno područje, a 8,4 % kao urbano područje;
- 88,7 % naselja smješteno je u ruralnim područjima, a 11,3 % u urbanim područjima sa 35 % stanovništva u 14 gradova sa više od 30.000 stanovnika;
- 47,6 % ukupnog stanovništva živi u ruralnim područjima, a 52,4 % stanovništva u urbanim područjima¹

¹ Strategija ruralnog razvoja Republike Hrvatske, 2008.-2013.

1.2. Određenje ruralnog područja u Krapinsko-zagorskoj županiji

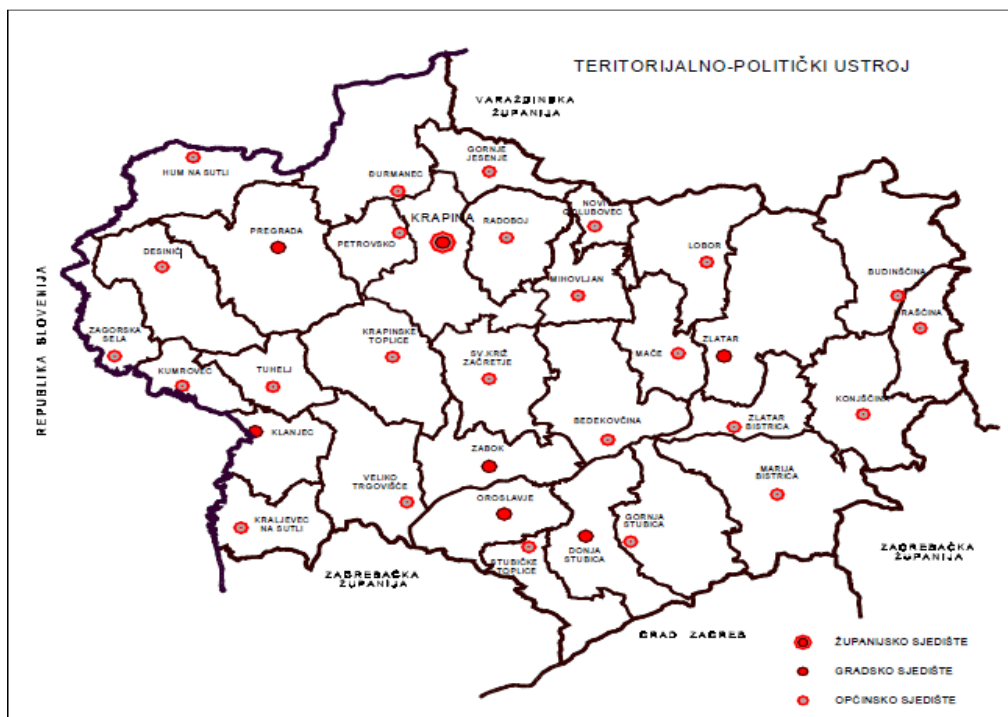
Krapinsko-zagorska županija nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Republike Hrvatske, zasebna je geografska cjelina koja se pruža od vrhova Maclja i Ivančice na sjeveru do Medvednice na jugoistoku. Zapadna granica, ujedno i državna s Republikom Slovenijom, je rijeka Sutla, a istočna je vododjelnica porječja Krapine i Lonje

Slika 1: Položaj Krapinsko-zagorske županije

Geoprometni položaj županije unutar Republike Hrvatske, a i jugozapadne Europe, je strateški zbog šest cestovnih i dva granična prijelaza što govori o prometnoj frekventnosti prostora županije. Županijom prolazi i međunarodna trasa Phyrinskog cestovnog pravca i predstavlja sastavni dio sjeverozapadnog ulaza/izlaza Republike Hrvatske prema Europi.

Krapinsko-zagorska županija upravno je podijeljena na 32 jedinice lokalne samouprave: 7 gradova (Donja Stubica, Klanjec, Krapina, Oroslavje, Pregrada, Zabok, Zlatar) i 25 općina.

Slika 2: Teritorijalno politički ustroj Krapinsko-zagorske županije

Prema novom modelu definiranja potpomognutih područja, Krapinsko-zagorska županija spada u 2.skupinu, odnosno u skupinu županija s vrijednošću indeksa razvijenosti između 75 i 100% nacionalnog prosjeka; Krapinsko-zagorska županija ima indeks razvijenosti 88%.

Prema definicija OECD-a, koja se temelji na gustoći naseljenosti stanovništva, na lokalnoj razini područja se definiraju kao ruralna ili urbana temeljem praga od 150 stanovnika po km². Sukladno toj podijeli 67,22% stanovništva Krapinsko-zagorske županije živi u ruralnim područjima, a 32,78% u urbanim područjima. 84,70% površine županije je ruralno, a 15,30% površine je urbano. Prema kriteriju OECD-a na regionalnoj razini, Krapinsko-zagorska županija spada u pretežito ruralne regije s više od 50% stanovništva koje živi u lokalnim ruralnim područjima. Od ukupnog broja stanovnika županije, 67,22% ih živi u ruralnim područjima. U usporedbi s Republikom Hrvatskom to iznosi 6,75% stanovnika koji žive u pretežito ruralnom području.²

Tablica 1: Ruralna i urbana područja, stanovništvo i jedinice lokalne samouprave prema kriteriju OECD-a

GRADOVI/OPĆINE	Broj stanovnika	Površina u km ²	Gustoća naseljenosti	Tip zajednice
			Stanovnik/km ²	
Donja Stubica	5.930	43,48	136	ruralno
Klanjec	3.234	25,52	127	ruralno
Krapina	12.950	47,54	272	urbano
Oroslavje	6.253	31,20	200	urbano
Pregrada	7.165	67,25	107	ruralno
Zabok	9.365	34,88	268	urbano
Zlatar	6.506	75,78	86	ruralno
UKUPNO GRADOVI	51.403	325,65	158	urbano
Bedekovčina	8.482	51,76	164	urbano
Budinščina	2.793	55,18	51	ruralno
Desinić	3.478	45,04	78	ruralno
Đurmanec	4.481	58,43	77	ruralno
Gornja Stubica	5.726	49,31	116	ruralno
Hrašćina	1.826	27,05	67	ruralno
Hum na Sutli	5.476	36,83	149	ruralno
Jesenje	1.643	23,84	69	ruralno
Konjšćina	4.074	44,17	92	ruralno
Kraljevec na Sutli	1.815	26,78	68	ruralno
Krapinske Toplice	5.744	48,46	119	ruralno
Kumrovec	1.854	17,57	106	ruralno
Lobor	3.669	42,98	85	ruralno
Mače	2.715	27,88	97	ruralno
Marija Bistrica	6.612	71,38	93	ruralno
Mihovljan	2.234	24,43	91	ruralno
Novi Golubovec	1.073	15,44	70	ruralno
Petrovsko	3.022	18,84	160	urbano
Radoboj	3.513	33,21	106	ruralno
Stubičke Toplice	2.752	27,52	100	ruralno
Sveti Križ Začretje	6.619	40,37	164	urbano
Tuhelj	2.181	23,97	91	ruralno
Veliko Trgovišće	5.220	46,65	112	ruralno
Zagorska Sela	1.197	24,68	49	ruralno
Zlatar Bistrica	2.830	24,91	114	ruralno
UKUPNO OPĆINE	91.029	906,68	100	ruralno
UKUPNO ŽUPANIJA	142.432	1232,33	116	ruralno

² Strategija ruralnog razvoja Krapinsko-zagorske županije, 2011.-2013.

1.3. Politika ruralnog razvoja

1.3.1 Ruralni razvoj iz nacionalne perspektive

Strateške smjernice ruralnog razvoja Republike Hrvatske prezentirane su u Strategiji ruralnog razvoja te se odnose na poboljšanje konkurentnosti poljoprivrednog i šumarskog sektora, očuvanje, zaštitu i kontrolirano iskorištavanje prirodnih resursa, okoliša, krajolika, prirodnih vrijednosti i kulturnog naslijeđa, odabrana poboljšanja u kvaliteti življenja ruralnog stanovništva te poboljšanja učinkovitosti institucionalne organizacije koja je zadužena za ruralni razvoj. Sukladno Strategiji ruralnog razvoja Republike Hrvatske, dugoročno kontrolirani razvoj ruralnih područja strateški je cilj gospodarskog razvoja. Važan dokument ruralnog razvoja je i Program za ruralni razvoj. To je operativni dokument koji definira primjenu državne politike prema ruralnom razvoju i koji sadrži sve programe za ruralni razvoj na državnoj razini, kao i mjere potpore.

1.3.2. Ruralni razvoj iz regionalne perspektive

Na regionalnoj razini, glavni službeni dokument koji dijelom regulira ruralni razvoj je Županijska razvojna strategija Krapinsko-zagorske županije. Ta strategija definira 4 glavna cilja razvoja Županije: konkurentno poduzetništvo i usluge, ruralni razvoj, razvoj ljudskih potencijala i unapređenje kvalitete života te očuvani okoliš, prirodne i kulturne vrijednosti. Svaki od ciljeva unutar sebe definira prioritete i mjere regionalnog razvoja koje su usklađene s prioritetima NUTS 2 regije Sjeverozapadna Hrvatska³ u čijem je sastavu i Krapinskozagorska županija te sa Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske. Prioriteti unutar cilja Ruralni razvoj su razvoj komercijalne poljoprivredne proizvodnje, razvoj drugih gospodarskih aktivnosti u ruralnom prostoru, izgradnja tržišne infrastrukture i povezivanje malih proizvođača.⁴

³ NUTS 2 regiju Sjeverozapadna Hrvatska čine županije: Zagrebačka, Varaždinska, Koprivničko – križevačka, Međimurska i Krapinsko–zagorska županija te Grad Zagreb.

⁴ Strategija ruralnog razvoja Krapinsko-zagorske županije 2011.-2013.

2. RAZRADA TEME

2.1. Zaštita prirode i okoliša

Krapinsko-zagorska županija, iako se površinom ubraja u manje županije sjeverozapadne Hrvatske, ima dosta zaštićenih prirodnih vrijednosti. Na području županije zaštićeno je ukupno 17 područja svrstanih u 4 kategorije: park prirode, spomenik prirode, značajni krajobraz, spomenik parkovne arhitekture.

U kategoriji „park prirode“ zaštićena je Medvednica u dijelu od 27% ukupne površine koja pripada županiji. Ta površina iznosi 6052 ha, što je 97,4% od ukupne površine zaštićenih prirodnih vrijednosti.

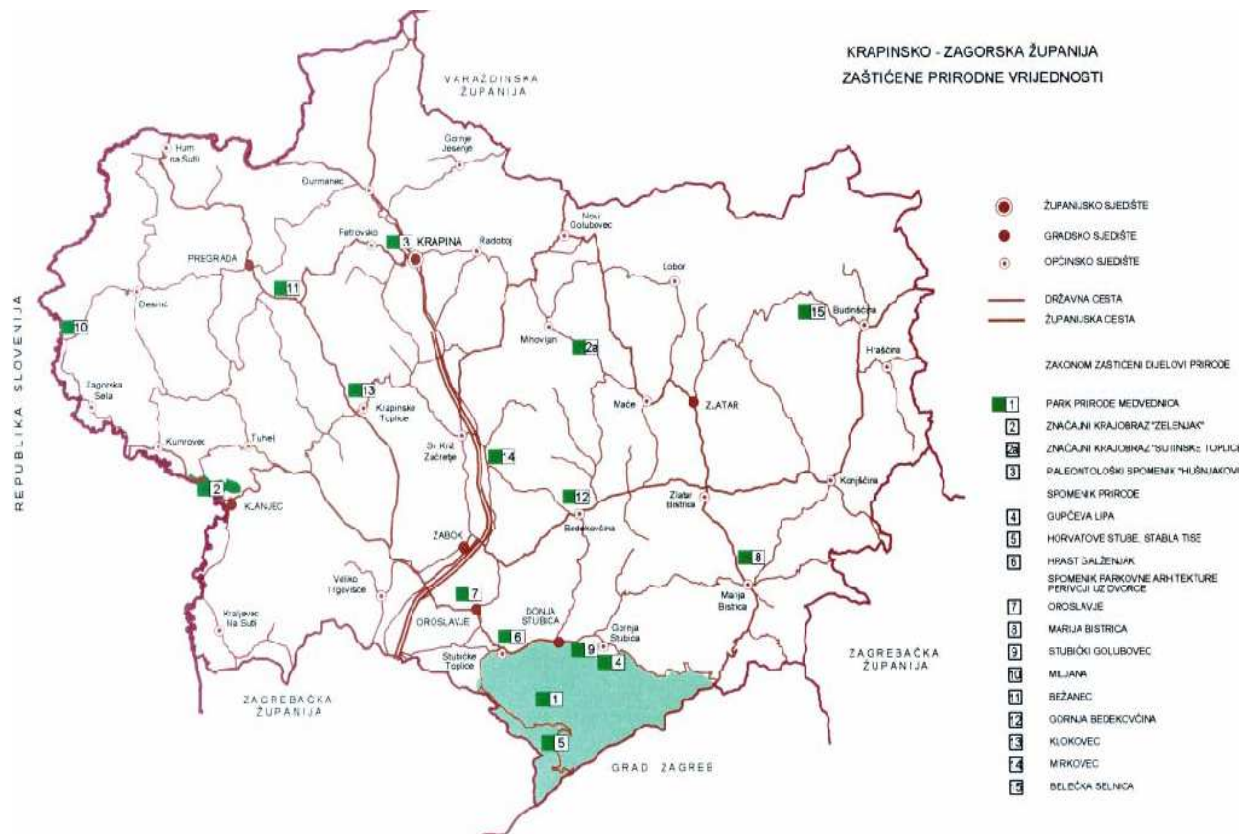
U kategoriji „spomenik prirode“ zaštićena su četiri područja: Hušnjakovo, Gupčeva lipa, Horvatove stube – tisa, Hrast kitnjak „Galženjak“.

U kategoriji „značajni krajobraz“ zaštićena su 2 područja, a to su: Značajni krajobraz Zelenjak- Risvička i Cesarska gora, Područje Sutinskih toplica.

U kategoriji „spomenik parkovne arhitekture“ zaštićeno je 10 područja: Park oko dvorca u Mariji Bistrici, Park oko dvorca u Stubičkome Golubovcu, Park oko dvorca u Mirkovcu, Park oko dvorca u Bežancu, Park oko dvorca u Gornjoj Bedekovčini, Park oko dvorca u Donjem Oroslavju, Park oko dvorca u Selnici, Park oko dvorca Klokovec, Park oko dvorca u Miljani, Stoljetna lipa u Desiniću.

U županiji je zaštićeno ukupno 6211,58 ha, odnosno 5,1% površine županije. Prvo zaštićeno područje u županiji je Hušnjakovo u kategoriji „spomenik prirode“, zaštićeno 1948. godine. Posljednja je zaštićena Medvednica u kategoriji „park prirode“, 1981. godine, koja je ujedno površinom i najveće zaštićeno područje Krapinsko-zagorske županije. Najmanje zaštićeno područje je u kategoriji „spomenik parkovne arhitekture“, a to je Park oko dvorca Miljani.

Zaštićenim prirodnim vrijednostima na području županije, sukladno zakonu o zaštiti prirode, upravlja Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima.

Slika 3: Prirodne vrijednosti u Krapinsko-zagorskoj županiji

Budući da Krapinsko-zagorska županija posjeduje veliko prirodno bogatstvo, prostornim planom Krapinsko-zagorske županije planirane su sljedeće lokacije za zaštitu prema Zakonu o zaštiti prirode:

U kategoriji park-šuma: šuma Josipovac iznad Hušnjakovoga u Krapini, područje oko Staroga grada u Krapini.

U kategoriji značajni krajobraz: krajobraz Brezovice, krajobraz Strahinjčice, krajobraz oko crkve Sv. Jakoba na Strahinjčici (Gorjani Sutinski), vršni dio Ivančice te južni obronci i vrhovi sa starim gradovima, uključujući i klanac Sv. Antuna i crkvu Marije Gorske u Loboru, Strogača, vršni dio s krajobrazom oko crkve Sv. Vida, klanac Sutinskih Toplica, Cesargradsku goru, vršni dio sa starim gradom te krajobrazom oko kapele Majke Božje u Risvici, Kunagoru, vršni dio sa starim gradom Kostelom te krajobraz oko crkve Sv. Lenarda i Sv. Emerika, područje naselja Vinagora, Hum Košnički, krajobraz oko Velikoga Tabora te kapele Sv. Marije Magdalene, Taborsko, krajobraz oko crkve B. D. Marije, Lenišće, krajobraz oko kapele Sv. Margarete, Završje Začretno, krajobraz oko kapele Sv. Ane, Jezero Klanječko, krajobraz oko kapele Sv. Jurja, Velika Erpenja, krajobraz oko kapele Sv. tri kralja,

borova šuma kod Mača, doline svih potoka i rijeka s njihovim ekosustavima, posebno u gornjim tokovima, uključujući njihova izvorišta.

U kategoriji spomenik parkovne arhitekture: drvodred divljeg kestena i stabla kestena i lipe na Trškome Vrh, drvodred divljega kestena u Maču, stabla divljega kestena oko crkve Sv. Petra u Petrovskome, drvodred divljega kestena u Klanjcu, stabla lipe u Zajezdi, stabla lipe u Belcu, lipa u Završju Začretskome; parkovi uz dvorce i kurije: Bračak, Oroslavje Gornje, Poznanovec, Zajezda, Završje Belečko, Gorica, Donja Bedekovčina, Sveti Križ Začretje, Loborgrad, Velika Horvatska, Trmovec, Novi Dvori Klanječki, Šćrbinec, Maretić i Zagorska Sela.⁵

Osim zaštićenih dijelova prirode u navedenim kategorijama, na području KZŽ nalazi se ekološka mreža Natura 2000. Površina Natura 2000 područja u Krapinsko-zagorskoj županiji iznosi 10% te uključuje rijeku Sutlu, Strahinjščicu, vršni dio Ivanščice, Medvednicu, dolinu Razvora kod Sulte i Židovske jame. Navedena područja odabrana su s ciljem očuvanja povoljnog stanja Natura 2000 vrste prema europskim direktivama te vrsta koje su značajne na nacionalnoj razini.

2.1.1. Zaštićena flora

Flora Hrvatske sastoji se od 4 275 vrsta i 1 072 podvrste smještenih u 1 086 rodova i 184 porodice. Endemski status ima 323 svojte (vrste i podvrste) što čini 6,04% ukupnog broja vrsta i podvrsta. U Hrvatskoj je ugroženo 477 svojti, što čini 8,92% ukupne flore.

Na zagorskom području postoje sljedeće kategorije ugroženosti: regionalno izumrle svojte (RE-Regionally Extinct), kritično ugrožene svojte (CR-Critically Endangered), ugrožene svojte (EN-Endangered) i osjetljive svojte (VU-Vulnerable).

⁵ Brošura – Zaštićene prirodne vrijednosti KZŽ

Tablica 2: Zaštićena flora Krapinsko-zagorske županije

Regionalno izumrle svojte	perolisni mjesečinac, lanova vilina kosa, povaljena rosika
Osjetljive svojte	koljenčasti repak, prosasti šaš, mjehurasti šaš, obalni šaš, ljiljan zlatan, kokica mušica, kokica paučica, vonjavi kaćun, kacigasti kaćun, bijeli kaćun, bakreni kaćun, mali kaćun, medeni kaćun, mirisavi dvolist, tisa, panonska djetelina, žučkasti oštrik, smeđi šilj, prava kockavica, plivajuća pirevina, naborana pirevina, božikovina, kranjski ljiljan, mačkovo uho, dugi oštrik, hrvatski karanfil, zimska preslica
Ugrožene svojte	zvjezdasti šaš, žuti šaš, tamnozeleni šaš, crnkasti šaš, širokolisna suhoperka, plućni srčanik, pčelina kokica, običan borak, močvarna trolistica
Kritično ugrožene svojte	cretna crvotočina, uskolisna suhoperka, rosika, obični ljepušak, crna sasa, končastolisna šćetica

2.1.2. Zaštićena fauna

Prema kategorijama ugroženosti na području Krapinsko-zagorske županije dolazi 17 vrsta sisavaca, 12 vrsta ptica, 3 vrste vodozemaca i gmazova te 23 vrste slatkovodnih riba. Na području županije zabilježeno je 204 vrsta ptica, što je više od 50% ukupno zabilježenih vrsta u Hrvatskoj.

Osjetljivost slatkovodnih ekosustava i pritisak kojem su izvrgnuti čovjekovim djelovanjem stavlja ribe u vrlo težak položaj. Sve veće onečišćenje rijeka i potoka otpadnim vodama iz industrije i kućanstava, regulacija i pregradnja vodotoka, uklanjanje drvenaste vegetacije uz korita, invazivne vrste riba i još drugi faktori negativno utječu na populacije riba zbog čega je veliki broj vrsta ugrožen ili će u skoroj budućnosti postati ugrožen.

Najveći razlog ugroženosti vodozemaca je nestanak i uništavanje njihovih staništa (regulacija vodotoka), primjena pesticida u poljoprivredi, onečišćenje voda, stradavanje na prometnicama te unos stranih vrsta. Sve vrste vodozemaca su zaštićene Zakonom o zaštiti prirode. Gmazove danas najviše ugrožava čovjek uništavanjem, degradacijom i fragmentacijom staništa, unošenjem stranih vrsta te ilegalnim komercijalnim lovom. U KZZ nema ugroženih (EN) i osjetljivih (VU) vrsta vodozemaca i gmazova.

Uska vezanost uz staništa, složenost životnoga ciklusa i potreba za različitim staništima tijekom godine samo su neka svojstva brojnih ptičjih vrsta, ali upravo ih ona čine dobrim pokazateljima stanja u okolišu. No, ujedno su, zbog tih svojstava, ptičje vrste veoma osjetljive na vanjske utjecaje i promjene u staništima.

Mnoga staništa sisavaca, ali i drugih životinja i biljaka, ugrožena su zbog promjena staništa, prestanka tradicionalnog načina života (zarastanje livada u šikare), upotrebe pesticida, onečišćenja okoliša, stvaranja divljih deponija, ilegalne sječe šuma te požara.⁶

Razvojni problemi na području zaštite prirode i okoliša su: neodgovarajuće skrb o zaštićenim dijelovima prirode, nedovoljno razvijena svijest o važnosti očuvanja prirodnih vrijednosti, nedovoljno korištenje prirodnih vrijednosti na području županije za proširenje turističke ponude. Kao rješenje potrebna je inventarizacija i sanacija zaštićenih dijelova prirode te njihova odgovarajuća valorizacija kroz turističku ponudu, te zaštita novih dijelova sukladno dokumentima prostornog uređenja.

2.2. Šume

Više od 40% županijske površine još se i danas, unatoč sječi u prošlosti, nalazi pod šumama. Najšumovitiji su gorski predjeli Macelja, Stahinjčice i Ivančice te sjeverni obronci Medvednice. U nizinskim predjelima u dolinama Krapine i Sutle prevladavaju šume johe i hrasta lužnjaka te grupe vrba, što je karakteristično za poplavna područja. U srednjim se područjima javljaju hrast kitnjak i grab te manji kompleksi s pitomim kestenom (posebno na obroncima Medvednice u stubičkom kraju). Šumi hrasta i graba u višim predjelima pridolazi bukva koja u ukupnoj drvnjoj masi Zagorja ima najveće učešće, dok su u najvišim predjelima bukvi primiješani još i smreka i jela, karakteristične za pretplaninsku i planinsku šumsku zajednicu.

Budući da u Krapinsko-zagorskoj županiji ima više šuma u privatnom nego u državnom vlasništvu (četiri puta više), postoje mogućnosti za kvalitetno gospodarenje te iskorištavanje drvne mase iz tih šuma.

⁶ Strategija razvoja Krapinsko-zagorske županije 2016.-2020.

Slika 4: Šume u Krapinsko-zagorskoj županiji

U strukturi zemljišta u Krapinsko-zagorskoj županiji poljoprivredno zemljište čini oko 70.500 ha, od čega je u privatnome vlasništvu gotovo 99%, dok šuma i šumskih zemljišta ima oko 44.000 ha. Privatne šume na području Krapinsko-zagorske županije pokrivaju ukupno 78% svih šuma i uz Varaždinsku, Krapinsko-zagorska županija jedina je u kojoj je više privatnih nego državnih šuma. Osnovna karakteristika privatnih šuma je rascjepkanost i vrlo mala površina po vlasniku i parceli te lošije gospodarenje u odnosu na državne šume. Problemi u gospodarenju šumama u privatnom vlasništvu očituju se u nedostatku podataka o šumama i lošoj edukaciji vlasnika, a posljedica toga je loše ukupno stanje šuma, što se negativno odražava i na biološku raznolikost i gospodarsku vrijednost tih šuma.

Šume i šumska zemljišta su specifično prirodno bogatstvo od velikog značaja za zaštitu i unapređenje čovjekove okoline. Taj značaj se očituje općekorisnom funkcijom šuma, a njih najviše pružaju šume kojima se dobro gospodari. Gospodarenje šumama temelji se na

principima održivosti, što znači da se nastoji ostvariti trajna ravnoteža između sveukupne proizvodnje biomase i očekorispnih funkcija te sveukupnog korištenja na način da se korištenjem dijela biomase održava trajna proizvodnja svih koristi od šume kao obnovljivog prirodnog resursa. Održivo gospodarenje šumama uz navedene značajke osigurava i visok stupanj biološke raznolikosti.

Uspješnost gospodarenja u privatnim šumama danas sve više ovisi o pravovremenim i dobrim informacijama i na temelju toga pravilno odabranim mjerama koje će vlasniku trajno donositi dohodak, a istovremeno osigurati biološku trajnost i stabilnost šuma. Takve informacije pružaju programi gospodarenja koji su izrađeni po načelima održivosti, no izrada takvih programa za šume u privatnom vlasništvu tek je u začetku.

Veliki potencijal šuma nalazi se u velikom broju ostalih šumskih proizvoda (gljive, šumsko voće i plodovi i njihovi proizvodi, proizvodnja meda, korištenja ostataka drvne mase za proizvodnju energije i sl.), a danas postaje sve veći potencijal za razvoj sve popularnije i traženije ponude aktivne rekreacije i odmora.

Površina šuma u hektarima	33.758
Broj katastarskih čestica	137.170
Broj vlasnika	57.082
Prosječna površina čestice u hektarima	0,25
Prosječan broj katastarskih čestica po 1 vlasniku	2,4
Prosječna površina šume po 1 vlasniku u hektarima	0,59
Ukupna drvna zaliha u m ³	3.690.000
Drvna zaliha u m ³ po 1 hektaru	109
Prosječni godišnji tečajni prirast u m ³ po 1 hektaru	4
Ukupni godišnji obujam sječe (etat) u m ³ *	57.900
Ukupni godišnji obujam u m ³ po 1 hektaru	1,7
Udio crnogoričnih vrsta u godišnjoj sječi	1,1 %
Udio bjelogoričnih vrsta u godišnjoj sječi	98,9 %

* procijenjeno

Slika 5: Osnovni podaci o privatnim šumama u KZZ

2.2.1. NATURA 2000 i očuvanje bioraznolikosti šuma

Ekološka mreža Europske unije NATURA 2000 inovativni je oblik strateške zaštite prirode u zemljama članicama EU. NATURA 2000 čini mrežu područja za zaštitu prirode diljem EU koja je ustanovljena u skladu s Direktivom o staništima iz 1992. i Direktivom o pticama iz 1979. godine. Svrha programa NATURA 2000 je zaustavljanje gubitka bioraznolikosti te održavanje i obnova povoljnog statusa bioraznolikosti štiteći prirodne

stanišne tipove, uz zaštitu flore i faune koje su jedinstvene za europski kontinent. Trenutno NATURA 2000 obuhvaća preko 26.106 staništa i pokriva 17,5% teritorija 27 zemalja članica EU. S danom ulaska Republike Hrvatske u EU (1. srpnja 2013.) Vlada RH prosljedila je Europskoj komisiji u Bruxellesu popis potencijalnih NATURA 2000 područja u Hrvatskoj. Biološko vrednovanje i odabir NATURA 2000 područja u RH bila je zadaća Državnog zavoda za zaštitu prirode (DZZP). Prema Uredbi o ekološkoj mreži (NN 124/13) od 17. listopada 2013., ekološka mreža u RH sastoji se od 755 područja važnih za očuvanje vrsta i staništa te 38 područja važnih za očuvanje ptica. Pritom površina NATURA 2000 područja iznosi 36,92 % kopnenog teritoja RH, odnosno 16,60 % teritorijalnog mora RH. Ukupno NATURA 2000 obuhvaća 26.146,57 km², što čini 29,64 % ukupne površine RH. Budući su na dodiru nekoliko različitih geografskih područja, šume u Hrvatskoj su izrazito raznolike. Više od 60 različitih šumskih zajednica pokriva područje veće od dva milijuna hektara.

Prema Uredbi o ekološkoj mreži (124/13) u Krapinsko-zagorskoj županiji nalazi se pet šumskih stanišnih tipova koja dolaze u vršnom dijelu Ivančice (HR2000371), na Strahinjščici (HR2001115) i Medvednici (HR2000583).⁷

1. Vršni dio Ivančice [oznaka HR2000371]

CILJNA STANIŠTA [Dodatak I Direktive o staništima]	
Natura 2000 kod	Naziv staništa
9180*	Šume velikih nagiba i klanaca <i>Tilio-Acerion</i>

Simbolom zvjezdice [*] označene su prioritetne vrste i prioritetni stanišni tipovi, odnosno vrste i stanišni tipovi za čije je očuvanje EU posebno odgovorna s obzirom na razmjere njihovog prirodnog područja rasprostranjenja (areala).

2. Strahinjščica [oznaka HR2001115]

CILJNA STANIŠTA [Dodatak I Direktive o staništima]	
Natura 2000 kod	Naziv staništa
91L0	Ilirske hrastovo-grabove šume [<i>Erythronio-Carpinion</i>]
9180*	Šume velikih nagiba i klanaca <i>Tilio-Acerion</i>

* prioritetni stanišni tip

3. Medvednica [oznaka HR2000583]

CILJNA STANIŠTA [Dodatak I Direktive o staništima]	
Natura 2000 kod	Naziv staništa
9180*	Šume velikih nagiba i klanaca <i>Tilio-Acerion</i>
91K0	Ilirske bukove šume [<i>Aremonio-Fagion</i>]
9110	Bukove šume <i>Luzulo-Fagetum</i>
9260	Šume pitomog kestena (<i>Castanea sativa</i>)
91L0	Ilirske hrastovo-grabove šume [<i>Erythronio-Carpinion</i>]

* prioritetni stanišni tip

Slika 6: Šumska staništa NATURA 2000 u KZŽ

⁷ Martinić, I. : Bioraznolikost u privatnim šumama, što je i kako je očuvati – vodič za šumovlasnike

POVEĆANJE BIORAZNOLIKOSTI U PRIVATNIM ŠUMAMA - KONKRETAN PRIMJER KZZ

Projekt "Voćkarice"

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Krapinsko-zagorske županije i Centar za urbane i privatne šume u Varaždinu od 2012. godine provode projekt „Unošenje zavičajnih vrsta drveća i voćkarica u šumski ekosustav privatnih šuma na području Krapinsko-zagorske županije. Cilj projekta je povećanje raznolikosti šumskih staništa i cjelokupnog živog svijeta koji je vezan uz ta staništa. Unošenjem voćkarica povećava se biološki i rekreativno-estetski potencijal šuma, ali i njihova vitalnost i otpornost na negativne biotičke i abiotičke čimbenike. Dodatni je cilj educirati šumoposjednike o mogućnostima obnove šumskih sastojina sadnjom zavičajnih vrsta.⁸

2.3. Poljoprivreda

Prema popisu poljoprivrede iz 2003. godine u Krapinsko-zagorskoj županiji je bilo 27.657 poljoprivrednih kućanstava, tj. 6,17% u odnosu na Republiku Hrvatsku. (Ukupan broj poljoprivrednih kućanstava u Republici Hrvatskoj iznosi 448.532 prema popisu poljoprivrede iz 2003. godine)

Poseban problem regije, za učinkovitu poljoprivrednu proizvodnju, predstavlja mala veličina zemljišnog posjeda po gospodarstvu i rasparceliranost poljoprivrednog zemljišta. Ukupno je na području županije 145.295 parcela, tako da svako obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo posjeduje u prosjeku 5,25 parcela lociranih na raznim stranama. Prosječna veličina posjeda je 2,16 ha, dok je veličina korištenog poljoprivrednog zemljišta po gospodarstvu 1 ha. Prema podacima zadnjeg popisa poljoprivrede, na području Županije ima svega 21 obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo s više od 20 ha zemljišta.

⁸ Martinić, I. : Bioraznolikost u privatnim šumama, što je i kako je očuvati – vodič za šumovlasnike

Tablica 3: Rasparceliranost poljoprivrednog zemljišta u Krapinsko-zagorskoj županiji, 2003. godina

Površina poljoprivrednog zemljišta	Broj kućanstva
do 0,10 ha	654
0,11 - 0,50 ha	6 393
0,51 - 1,00 ha	5 809
1,01 - 2,00 ha	7 463
2,01 - 3,00 ha	3 681
3,01 - 5,00 ha	2 571
5,01 - 10,00 ha	918
10,01 - 20,00 ha	147
više od 20,00 ha	21
UKUPNO	27.657

Od ukupne površine Krapinsko-zagorske županije 57,7% otpada na poljoprivredne površine, a 50,40% su obradive površine. Poljoprivredno zemljište je gotovo u stopostotnom privatnom posjedu obiteljskih gospodarstava (98,7%), osim vrlo malog dijela koji je u posjedu poljoprivrednih zadruga.

Poljoprivredna proizvodnja Krapinsko-zagorske županije većim je dijelom u funkciji proizvodnje za vlastite potrebe. Najznačajnija je proizvodnja mesa, mlijeka, mliječnih proizvoda, jaja, voća, povrća, vina, žita i dr.

Glavnina prihoda u poljoprivredi ostvaruje se prodajom kravljeg i, u manjoj mjeri, kozjeg mlijeka, teladi, svinja, peradi, jaradi i janjadi. U stočarstvu prevladava govedarska proizvodnja, posebno proizvodnja kravljeg mlijeka te se može primijetiti porast broja svinja na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, iz čega je moguće pretpostaviti da dolazi do postupne supstitucije krava svinjama. Uz to, tradicionalno je prisutan uzgoj peradi (kokoši, zagorski purani, patke i guske). U novije vrijeme primjećuje se pojačani interes za uzgoj koza i ovaca. Ratarstvo je, prvenstveno, u funkciji proizvodnje stočne hrane. Od ratarskih kultura zastupljene su pšenica, kukuruz, lucerna i krumpir, a prinosi su niži od državnog prosjeka zbog konfiguracije terena. Postoji tradicija uzgoja vinove loze i proizvodnje vina čemu pogoduju reljef i klima. Voćarstvo je slabije razvijeno, a prevladavaju ekstenzivni voćnjaci.

Poljoprivredni sektor u Krapinsko-zagorskoj županiji karakterizira mala veličina zemljišnog posjeda po gospodarstvu. Prerada poljoprivredno-prehrambenih proizvoda većim je dijelom u funkciji proizvodnje za vlastite potrebe, osim proizvoda poput vina, meda te zagorskog purana, čiji se proizvodni viškovi plasiraju na tržište. Konkurentnost ovog sektora ostvariva je putem plasmana tržišnih viškova na turističkim seoskim gospodarstvima. Vina se plasiraju putem objekata na Zagorskoj vinskoj turističkoj cesti, meso zagorskog purana poslužuje se u restoranima, a moguć je i otkup putem Poljoprivredne zadruge Puran zagorskih

brega. Sve više obiteljskih gospodarstava širi svoju ponudu i na turizam te svoje proizvode nude kao jedinstven turistički proizvod u sklopu svog turističko-poljoprivrednog obiteljskog gospodarstva.⁹

Četvrti strateški cilj u ruralnom razvoju KZZ odnosi se na očuvanje i zaštitu okoliša, krajobraza te prirodnih vrijednosti i kulturnog naslijeđa. Prioritet tog cilja je vrednovanje višeznačne uloge poljoprivrede i šumarstva radi očuvanja okoliša, održavanja krajolika i prirodnih vrijednosti i krajobraza te očuvanja tradicijske baštine i stvaranja dohotka u ruralnom prostoru. Jedna od mjera ovog cilja je poticanje i promicanje integrirane i ekološke proizvodnje te održivog gospodarenja šumama. Cilj je potaknuti prelazak na integriranu i ekološku poljoprivrednu proizvodnju i korištenje ostalih šumskih i nedravnih šumskih proizvoda. U okviru ove mjere isplaćivat će se jednokratne novčane potpore za poljoprivredna gospodarstva koja se bave integriranom i ekološkom poljoprivrednom proizvodnjom i poljoprivredna gospodarstva koja pređu s konvencionalne na integriranu i ekološku proizvodnju. Organizirat će se edukacije privatnih šumovlasnika u smislu održivog gospodarenja šumama i korištenja nedravnih šumskih proizvoda. Ovom mjerom očekuje se povećanje ponude integriranih i ekoloških proizvoda te povećanje dohotka i uposlenosti u poljoprivredi i šumarstvu.

2.4. Turizam

Krapinsko-zagorska županija, brendiranjem županije i turističkim sloganom „Bajka na dlanu“ želi pozicionirati svoju turističku ponudu kao opuštajući odmor po mjeri svakog posjetitelja. Temelj razvoja različitih turističkih djelatnosti omogućava izuzetno kvalitetna osnova, prije svega, kulturno-povijesni i prirodno-geografski faktori. Turističku ponudu županije čine selektivni oblici turizma, u čijem razvoju Krapinsko – zagorska županija ima najveće komparativne prednosti:

1. Toplički turizam
2. Vjerski (hodočasnički) turizam
3. Zdravstveni turizam
4. Kulturni turizam
5. Seljački turizam

⁹ Strategija ruralnog razvoja Krapinsko-zagorske županije 2011.-2013.

Okosnicu razvoja turizma Krapinsko-zagorske županije čine termalni izvori. Šume Medvednice, Ivančice, Maceljskog gorja i pobrđa, bajkoviti zagorski brezi i vinogradi, kultivirani perivoji te kulturno-povijesni spomenici dodatno upotpunjuju turističku ponudu. Svakako valja izdvojiti srednjovjekovne burgove te pretežito barokne, ladanjske dvorce. Uz dvorce i plemićke obitelji, uz županiju se vežu i mnogi povijesni događaji, znamenitosti ili poznate osobe važne na nacionalnoj i međunarodnoj razini (Josip Broz Tito, Franjo Tuđman, Ljudevit Gaj, Matija Gubec). Unatoč bogatoj turističkoj prirodnoj i kulturnoj resursnoj osnovi turističkoj ponudi Krapinsko-zagorske županije nedostaju turističke atrakcije i to uređeni kupališni centri u Krapinskim, Stubičkim, Sutinskim i Šemničkim Toplicama, tematski zabavni parkovi, kvalitetno osmišljene tematske rute, kvalitetne biciklističke staze s potrebnom infrastrukturom i slični sadržaji.¹⁰

2.4.1. Ruralni turizam

Ruralni ili seoski turizam je specifičan oblik turizma u kojemu je glavni motiv putovanja boravak u prirodi. Ruralni turizam ovisi o ljepoti krajolika, nasljeđu i kulturi, ruralnim aktivnostima i ruralnom životu. Turistima se daje mogućnost kontakta s prirodom i dozvoljava im se da sudjeluju u aktivnostima, tradiciji i životnom stilu lokalnih ljudi. Važna karakteristika ovog tipa turizma je personalizirani kontakt domaćina sa turistima. Ruralno područje je potencijalno mjesto za stvaranje prepoznatljivog domaćeg i autohtonog mjesta s izvrsnom ponudom gastronomije, sadržaja i aktivnosti

Agroturistički oblici ruralnog turizma

Na seljačkim gospodarstvima ostaruje se više oblika odmora, a u europskim zemljama s nazivima kao što su "Ferien auf dem Bauernhof" u Njemačkoj i Austriji, "Vacances a la ferme" u Francuskoj, "Farmhouse holiday" u Engleskoj, itd. Dakle, u Hrvatskoj se koristi termin seljački turizam ili agroturizam. Riječ je o odmoru na seljačkim gospodarstvima s korištenjem usluga smještaja, prehrane, pića, zabave, rekreacije i drugih, u obiteljskim zgradama ili drugim objektima smještaja. Kada je riječ o terminu "seljački turizam" treba istaknuti da je to pravi izraz jer dolazi od riječi seljak, koji je zajedno sa svojim gospodarstvom nositelj tog oblika turizma. Osnovna djelatnost na seljačkom gospodarstvu je poljoprivreda, a usluge turistima su dodatna djelatnost. Da bi seljačko gospodarstvo moglo

¹⁰ Strategija razvoja Krapinsko-zagorske županije 2016.-2020.

pružati dodatne usluge turistima, mora biti odgovarajuće opremljeno i organizirano, s primjereno educiranim osobljem za pružanje tih usluga, te se naziva turističko seljačko gospodarstvo. Kvaliteta ponude takvog gospodarstva ovisi o brojnim činiteljima koji se tiču njegove okolišne, klimatske i vizualne privlačnosti, zatim prometne povezanosti, komunalne i servisne opremljenosti i cjelokupne ljepote kraja u kojem se seljačko gospodarstvo nalazi. S obzirom na razinu usluga koje pružaju, seljačka gospodarstva razvrstavaju se u odgovarajuće kategorije. Pa su tako onda vrlo traženi, primjerice, sjenici, pastirske kućice, koji se koriste za smještaj turista. Odmor na seljačkom gospodarstvu danas je u trendu posebno kod stanovnika velikih urbanih sredina koji su željni prirodnog ugodaja, zdravog i šarolikog svijeta prirode. Sačuvana okolina, čisti zrak, pješaćenje i druge aktivnosti u mirnoj i ugodnoj sredini vrlo su traženi oblik odmora.

Prema uslugama, razlikuju se agroturizmi koji pružaju:

- samo usluge prehrane
- samo usluge smještaja
- usluge i smještaja i prehrane

S obzirom na objekte, razlikuju se oblici agroturizma za odmor:

- U ruralnoj kući tradicionalne arhitekture,
- u obiteljskom ruralnom hotelu,
- u ruralnim sobama i apartmanima tradicionalne arhitekture,
- u ruralnim sobama i apartmanima nove arhitekture i
- na poljoprivrednom gospodarstvu s eko ponudom.¹¹

U KZŽ postoji mnogo seoskih gospodarstava, kao što su: Seoski turizam „Lojzekova kiža“, Seoski turizam „Stara vodenica“, Seoski turizam „Šumak“, Seoski turizam „Škalec“ i mnogi drugi.

Jedan od strateških ciljeva u ruralnom razvoju Krapinsko – zagorske županije je „Poboljšanje životnih uvjeta u ruralnim područjima županije“ što se odnosi na mjeru poticanja razvoja turističkih djelatnosti. Svrha te mjere je povećanje dohotka i uposlenosti u ruralnom prostoru, a cilj je povećanje broja poljoprivrednih gospodarstava u agroturizmu te povećanje

¹¹ Demonja D., Ružić P., (2010):, Ruralni turizam u Hrvatskoj

agroturističke ponude i smještajnih kapaciteta. U okviru ove mjere financiraju se sljedeće aktivnosti: planiranje turističke ponude (uključeno i istraživanje tržišta), administrativni troškovi (uključena i registracija agroturizma), izgradnja i uređenje ugostiteljskih i turističkih sadržaja, izrada promotivnog materijala i promotivno oglašavanje, organizacija promotivnih događaja te povećanje broja organiziranih posjeta agroturizmu. Kao rezultat očekuje se povećanje agroturističke ponude u županiji, porast broja gostiju u agroturizmu te povećanje potrošnje hrane, pića i suvenira kroz agroturizam.

2.5. SWOT analiza ruralnog područja Krapinsko-zagorske županije

Temeljem informacija prikupljenih na dvije radionice u Zlatar Bistrici i Svetom Križu Začretju na temu “Mogućnosti i ograničenja ruralnog razvitka Krapinsko-zagorske županije”, analize raspoloživih statističkih podataka, stručnih i razvojnih dokumenata te ekspertnih mišljenja, izrađena je lista glavnih prednosti i slabosti ruralnih područja Krapinsko-zagorske županije te su navedene vanjske prigode i prijetnje. Razmatranjem elementa matrice SWOT-a za ruralno područje Županije dobivamo sažet pregled postojećeg stanja i moguće strategije za budući razvitak. Međusobnim uspoređivanjem snaga, slabosti, prigoda i prijetnji možemo uočiti slučajeve u kojima se pojedine snage suočavaju s prijetnjama i situacije kada je upitno iskorištenje prigoda zbog unutrašnjih slabosti.

Tablica 4. SWOT analiza

SNAGE	SLABOSTI
• povoljan zemljopisni položaj • kulturno i povijesno naslijeđe • očuvan okoliš, lijep krajolik i biološka raznolikost • toplički i vjerski turizam • tradicijski proizvodi i vještine • prometna povezanost • malo i srednje poduzetništvo • šumska područja s potencijalom za iskorištenje drva i ostalih šumskih plodova	• nizak stupanj inicijative na lokalnoj razini • manjak znanja i vještina u programima ruralnog razvitka • slaba cestovna povezanost unutar Županije • zapuštene poljoprivredne površine • slabo razvijena fizička i društvena infrastruktura • nekonkurentna poljoprivreda
MOGUĆNOSTI	PRIJETNJE
• programi EU-a • povećanje turističke potražnje • veći poticaji za ruralni razvoj iz domaćih izvora • proizvodnja „zelene energije“ • povećanje potražnje za ekološkim i tradicijskim proizvodima • razvoj informacijsko-komunikacijske tehnologije • trend preseljenja iz urbanih sredina	• gospodarska kriza i pad kupovne moći domaćeg stanovništva • nesređeno vlasništvo nad nekretninama • nedostatak selektivnih zakonskih propisa u području proizvodnje i distribucije hrane • velika ovisnost o socijalnim transferima • daljnja liberalizacija tržišta i koncentracija u maloprodaji • niski stupanj organizacije civilnog društva • nekoordinirano djelovanje JLS-a na ruralnim područjima

Iz navedenog može se zaključiti kako bi optimalno iskorištenje prirodnih resursa, te kulturnog i povijesnog naslijeđa trebalo potaknuti veću inicijativu na lokalnoj razini i edukacijama omogućiti znanja i vještine potrebne za provedbu programa ruralnog razvitka. Time bi se povećala turistička potražnja te iskorištenje mogućnosti programa EU-a, istovremeno premošćujući najveću prijetnju (gospodarsku krizu i pad kupovne moći domaćeg stanovništva). Temeljem rezultata gore navedene SWOT analize odabrana je strategija ruralnog razvoja Krapinsko-zagorske županije, a najbolji odabir strategija su “max-max” i “min-max”. U okviru strategije “max-max” maksimiziraju se vlastite snage kako bi u najvećoj mjeri iskoristili prigode iz okruženja. U okviru strategije “min-max” pokušat će se kroz mjere ruralnog razvoja umanjiti ili otkloniti slabosti kako bi se iskoristile prigode.

SNAGE I PRIGODE

Očuvan okoliš, lijep krajolik, biološka raznolikost, kulturno-povijesno naslijeđe, povoljan zemljopisni položaj (blizina Zagreba) i autocesta ubrajaju se među najveće snage Krapinsko-zagorske županije. Jedna od mogućnosti da se ove prednosti bolje gospodarski valoriziraju je kroz očekivani porast svih vidova turističke potražnje. Nadalje, zbog navedenih obilježja ruralni prostor Županije privlačno je mjesto za život onog dijela urbanog stanovništva kojima gužve i onečišćenje znatno smanjuju percepciju kvalitete života u velikim gradskim središtima. Gospodarski gledano, najveća snaga ruralnog prostora Županije su malo i srednje poduzetništvo. Jak poticaj daljnjem razvitku ovog sektora mogu dati programi EU-a, domaći programi, poticanje proizvodnje "zelene" energije te korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije. Tradicijski proizvodi i vještine, od kojih su većina još uvijek u niskom stupnju komercijalizacije, nameću se kao snaga koja može iskoristiti trend povećanja potražnje za ekološki proizvedenom hranom i tradicijskim proizvodima. Intenzitet i brzina kojom će se razvijati proizvodnja i prodaja proizvoda u znatnoj mjeri ovisi o opsegu i kakvoći poticajnih mjera.

SLABOSTI I PRIGODE

Poljoprivredna proizvodnja na području Krapinsko-zagorske županije nema velike mogućnosti za "rezanje" troškova i postizanje cjenovne konkurentnosti. Porast potražnje za ekološkim i tradicijskim proizvodima te povećanje turističke potražnje prigoda su za "prelazak" "zagorske" poljoprivrede na proizvodnju proizvoda dodane vrijednosti. Ograničenja uz fizičku i društvenu infrastrukturu te prometnu povezanost može se brže otklanjati kroz financiranje iz programa EU-a. Dodatne prigode za uklanjanje ovih slabosti su jačanje uloge ruralnog razvitka, kako na razini državne administracije, tako i na razini JLS-a (jedinica lokalne samouprave). Velike prigode za ubrzan razvitak ruralnih područja Županije, kroz EU programe i domaće izvore, može se iskoristiti samo ako se poveća znanje lokalnog stanovništva o ruralnom razvoju i vještine u programiranju i privođenju mjera ruralnog razvitka.¹²

Sukladno osnovnoj i SWOT analizi, definirana je vizija ruralnog razvoja Županije, strateški ciljevi, prioriteti i mjere.

¹² Strategija ruralnog razvoja Krapinsko-zagorske županije 2011.-2013

Tablica 5: Ciljevi, prioriteti i mjere ruralnog razvoja Krapinsko-zagorske županije

STRATEŠKI CILJ 1. Izgradnja institucionalnog okruženja	PRIORITET 1.1. Povećanje znanja lokalne zajednice o ruralnom razvoju i povećanje vještina za pokretanje lokalnih inicijativa	MJERA 1.1.1. Edukacija za korisnike mjera ruralnog razvoja
		MJERA 1.1.2. Potpora za pripremu projekata (izrada projektne dokumentacije)
		MJERA 1.1.3. Mjere jačanja lokalne zajednice
STRATEŠKI CILJ 2. Povećanje konkurentnosti gospodarskih sektora u ruralnim područjima Županije	PRIORITET 2.1. Poboljšanje kvalitete poljoprivredne proizvodnje i trženja poljoprivrednih proizvoda	MJERA 2.1.1. Poticanje komercijalizacije tradicionalnih poljoprivredno-šumskih prehrambenih proizvoda i tradicionalnih zagorskih jela
		MJERA 2.1.2. Promocija tradicionalnih poljoprivredno-šumskih prehrambenih i obrtničkih proizvoda i tradicionalne zagorske kuhinje
		MJERA 2.1.3. Uspostava i jačanje proizvođačkih grupa i proizvođačkih organizacija
	PRIORITET 2.2. Razvoj i očuvanje proizvodnih potencijala	MJERA 2.2.1. Potpora samoopkrbnim gospodarstvima koja proizvode za vlastite potrebe i tržište
STRATEŠKI CILJ 3. Poboljšanje životnih uvjeta u ruralnim područjima Županije	PRIORITET 3.1. Diversifikacija gospodarskih djelatnosti	MJERA 3.1.1. Poticanje razvoja turističkih djelatnosti
STRATEŠKI CILJ 4. Očuvanje i zaštita okoliša, krajolika i prirodnih vrijednosti te kulturnog naslijeđa	PRIORITET 4.1. Vrednovanje višeznačne uloge poljoprivrede i šumarstva radi očuvanja okoliša, održavanja krajolika i prirodnih vrijednosti te očuvanja tradicijske baštine i stvaranja dohotka u ruralnom prostoru	MJERA 4.1.1. Poticanje i promicanje integrirane i ekološke proizvodnje te održivog gospodarenja šumama
		MJERA 4.1.2. Očuvanje i unapređenje kulturnog naslijeđa, seoskih običaja i manifestacija
		MJERA 4.1.3. Revitalizacija i valorizacija prirodno i krajobrazno vrijednih područja

3. ZAKLJUČAK

Krapinsko-zagorska županija oduvijek je plijenila pažnju zbog brežuljkastog kraja, netaknute prirode te zbog bogatih kulturnih i prirodnih vrijednosti. Gotovo cijela regija proteže se u ruralnom okruženju dok se tek mali dio smatra urbanim. Hrvatskom zagorju daju se različiti epiteti, kao što su: zelena zipka, romantično srce Hrvatske, a neke dijelove nazivaju i hrvatskom „Švicarskom”. Unatoč tome, KZZ ima svoj slogan, a on glasi „Zagorje-bajka na dlanu”. Bez sumnje, priroda, ali i ostaci ljudskog djelovanja čine Zagorje jednim velikim prirodnim perivojem, čija je ljepota oplemenjena i rukom čovjeka.

Kao jedna od mjera četvrtog strateškog cilja vizije ruralnog razvoja Krapinsko-zagorske županije (očuvanje i zaštita okoliša, krajolika i prirodnih vrijednosti te kulturnog naslijeđa), kojem je prioritet vrednovanje višeznačne uloge poljoprivrede i šumarstva radi očuvanja okoliša, održavanja krajolika i prirodnih vrijednosti i krajobraza te očuvanja tradicijske baštine i stvaranja dohotka u ruralnom prostoru, navodi se revitalizacija i valorizacija prirodno i krajobrazno vrijednih područja. Dakle, poticanjem sadnje autohtonih starih sorata voća u zaštićenim i krajobrazno očuvanim područjima, očuvan je i održivo korišten veći dio prirodno i krajobrazno vrijednih i zaštićenih područja, revitalizirani su stari voćnjaci i brdski travnjaci te je povećana i obogaćena ponuda u vidu povećanja broja certificiranih i brendiranih proizvoda iz prirodno i krajobrazno vrijednih područja.

Budući da je većina šuma u Krapinsko-zagorskoj županiji u privatnom vlasništvu, edukacijom vlasnika o održivom korištenju šuma, te projektom „Voćkarica“ obnovila bi se bioraznolikost šuma koja je godinama polako nestajala.

Budući da Krapinsko-zagorska županija ima 17 zaštićenih područja te se još mnogo planira za zaštitu, raste broj ruralnih gospodarstava koji će posjetiteljima, osim smještaja, tradicionalne hrane i pića, nuditi i izlete u zaštićena područja te im tako omogućiti da i sami postanu dio bajke.

“Preko sedam brda i sedam rijeka, sedam gradova i kroz sedam dolina pratit će nas pogledi starih dvoraca i kurija, seljačkih junaka i vitezova, vanzemaljci s vodenog planeta. Opustimo se, uđimo u bajku...”¹³

¹³ Brošura – Zagorje-bajka na dlanu

4. LITERATURA

1. Strategija ruralnog razvoja Krapinsko-zagorske županije, 2011.-2013.
2. Strategija razvoja Krapinsko-zagorske županije, 2016.-2020.
3. Strategija ruralnog razvoja RH, 2008.-2013.
4. Brošura – Španjol, Ž., Martinić, I. - Zaštićene prirodne vrijednosti KZZ
5. Brošura – Martinić, I.: Bioraznolikost u privatnim šumama – što je i kako je čuvati?, Krapina 2014.
6. Brošura – Zagorje-bajka na dlanu
7. Demonja D., Ružić P.: Ruralni turizam u Hrvatskoj, Zagreb 2010.
8. <http://www.kzz.hr/>
9. <http://www.zagorje-priroda.hr/>
10. <http://www.tzkzz.hr/>